

Міністерство освіти і науки України

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання курсової роботи
з дисципліни

«Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств»
для студентів спеціальності
7.03050301 – «Міжнародна економіка»

Затверджено методичною
радою університету
протокол № від

Харків ХНАДУ 2014

Укладачі: Д.В. Бабич
О.В. Кудрявцева
В.М. Кудрявцев

Кафедра міжнародної економіки

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства» належить до циклу дисциплін професійної підготовки спеціалістів та магістрів за напрямом 0501 «Економіка і підприємництво» та за фаховим спрямуванням 7.050103 «Міжнародна економіка».

Предметом навчальної дисципліни є система економічних відносин, яка застосовується для підтримання і регулювання міжнародної конкурентоспроможності підприємства (організації).

Мета викладання дисципліни – формування системи теоретичних і прикладних знань про категорії, поняття, механізми формування та забезпечення міжнародної конкурентоспроможності та її регулювання на рівні окремих підприємств.

Основа задача викладання дисципліни – набуття вмінь і навичок у сфері міжнародних конкурентних відносин, у галузі досягнення конкурентних переваг та забезпеченні їх ефективного використання в міжнародному конкурентному середовищі.

Основні завдання дисципліни:

1. Вивчення основ теорії конкурентної боротьби підприємств і організацій, впливу конкуренції на цінову політику, стратегію розвитку та здійснення виробничої діяльності в умовах конкурентного середовища;

2. Придбання вмінь в області розробки практичних рішень по управлінню конкурентоспроможністю на рівні різних суб'єктів управління;

Вивчення даного курсу припускає попереднє освоєння загально-економічних і загально професійних дисциплін: міжнародний маркетинг, міжнародний менеджмент, стратегічне управління, планування діяльності підприємства.

Після оволодіння курсом «Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства» студенти повинні:

знати: основи стратегії і тактики ведення конкурентної боротьби при здійсненні господарської діяльності на внутрішньому ринку та досягненні міжнародної конкурентоспроможності на зовнішньому ринку.

уміти: досліджувати та аналізувати ринкові можливості підприємства, визначати його цільовий ринок, конкурентоспроможність товару і підприємства, інтенсивність конкуренції на ринку, створювати ефективні канали розподілу товару та межі його продажу, розробляти і обґрунтовувати стратегічні плани розвитку підприємства та його товарної політики з урахуванням дій конкурентів.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

В ході виконання курсової роботи студент має закріпити отримання в ході вивчення дисципліни «Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства» знання, зокрема питання щодо дослідження та аналізу ринкових можливостей підприємства, визначення рівня конкурентоспроможності продукції та підприємства в цілому, визначення рівня інтенсивності конкуренції на ринку, створення та обґрунтування ефективності каналів розподілу товарів та мережі його продажу, розробки стратегічних планів розвитку підприємства та його конкурентної політики з урахуванням дій конкурентів. Під час виконання курсової роботи студенти повинні показати своє вміння використовувати теоретичні знання при вирішенні економічних і аналітичних завдань, які виконують керівник, проектний аналітик, менеджер і економіст підприємства під час розробки стратегії фірми на перспективу.

I. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ЗА ТЕМАМИ

МОДУЛЬ 1 СУТНІСТЬ ТА ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ В СИСТЕМІ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Змістовий модуль (тема) 1

Конкуренція в системі ринкової економіки

Поняття конкуренції. Роль конкуренції у ринковій економіці. Зміст п'яти сил конкуренції. Трансформація поглядів на конкуренцію. Види конкурентних середовищ, фактори впливу на конкуренцію. Ціна і рівновага ринку. Оцінка рівня та інтенсивності конкуренції.

Змістовий модуль (тема) 2

Конкурентоспроможність товарів та послуг на світовому ринку

Поняття конкурентоспроможності. Міжнародна конкурентоспроможність. Визначення споживчої цінності товару для споживача. Потенційна і реальна конкурентоспроможність. Показник конкурентоспроможності товару. Критерії та показники конкурентоспроможності підприємства. Еволюція управління конкурентоспроможністю та її особливості.

Змістовий модуль (тема) 3

Фактори забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємства

Основні фактори конкурентного середовища підприємства. Сутність і види конкурентних переваг. Основні принципи досягнення та реалізації конкурентних переваг підприємства. Зовнішні та внутрішні фактори забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємства.

Змістовий модуль (тема) 4

Аналіз і оцінювання міжнародної конкурентоспроможності підприємства

Аналіз можливостей та переваг конкурентів. Моніторинг конкурентів. Основні класифікаційні групи показників конкурентоспроможності. Методи оцінки рівня конкурентоспроможності товару та підприємства. Системний аналіз конкурентної позиції підприємства на ринку. Оцінка конкурентоспроможності галузі, регіону країни.

МОДУЛЬ 2 СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ НА СВІТОВОМУ РИНКУ

Змістовий модуль (тема) 5

Мікροстратегії міжнародної конкурентоспроможності

Визначення базової стратегії конкуренції. Пристосування стратегії конкуренції до особливостей динаміки ринку. Поняття «стратегії конкурентоспроможності». Стратегії конкурентної боротьби за М.Портером. Матриця БКГ. Підходи до стратегічного планування. Стратегії конкурентної боротьби. Типізація стратегій міжнародної конкурентоспроможності. Стратегічні можливості діяльності підприємства на світовому ринку. Конкурентні стратегії у сфері масового виробництва. Стратегії цінової конкуренції. Конкурентна стратегія вузької спеціалізації. Конкурентна стратегія диверсифікації.

Змістовий модуль (тема) 6

Система управління конкурентоспроможністю підприємства на світовому ринку

Суть, об'єкт, суб'єкт, управління конкурентоспроможністю. Процес управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства (УМКСП). Функції УМКСП. Методи УМКСП. Управлінські рішення при здійсненні УМКСП та керівництво міжнародною КСП підприємства. Системний підхід до управління

конкурентоспроможністю підприємства. Основні елементи системи управління конкурентоспроможністю підприємства. Формування потенційної та реальної конкурентоспроможності підприємства на світовому ринку.

Змістовий модуль (тема) 7

Конкурентоспроможність галузей на світовому ринку

Етапи моніторингу конкурентоспроможності галузі. Особливості конкуренції у різних галузях. Основні групи галузей за особливостями участі у міжнародній конкуренції. Конкурентоспроможність галузей у світі. Конкурентоспроможність галузей в Україні.

Змістовий модуль (тема) 8

Особливості міжнародної конкурентоспроможності регіонів

Роль регіонів у досягненні конкурентоспроможності країни. Фактори впливу на конкурентоспроможність регіонів. Регіональні інноваційні та екологічно спрямовані стратегії

МОДУЛЬ 3

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ І РЕГУЛЮВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ВІДНОСИН

Змістовий модуль (тема) 9

Сучасні моделі конкурентоспроможності національних економік

Підходи до поняття конкурентоспроможності країни. Еволюція підходів до підвищення конкурентоспроможності країни. Класичні теорії конкурентоспроможності (КСП) країни. Неокласичні теорії КСП. Узагальнювальні підходи до КСП країни. «Теорія ромба» М.Портера. Вплив факторів виробництва на конкурентоспроможність країни. Вплив споріднених галузей та галузей підтримки на конкурентоспроможність країни. Стадії розвитку конкурентоспроможності країни.

Змістовий модуль (тема) 10

Регулювання конкуренції на національному і міжнародному рівнях

Методи регулювання державою міжнародної конкуренції. Державне регулювання вхідних бар'єрів. Функції державного регулювання міжнародної конкурентоспроможності країни. Роль уряду у формування конкурентоспроможності країни. Особливості регулювання конкуренції в різних країнах. Регулювання конкуренції в Україні. Конкурентне законодавство в Україні. Основні органи реалізації конкурентної політики в країні.

Змістовий модуль (тема) 11

Конкурентоспроможність в умовах глобалізації

Суть, причини і тенденції глобалізації. Чинники глобалізації. Особливості ведення конкурентної боротьби та конкурентні переваги у глобальних галузях. Глобальні стратегії підприємства. Джерела та чинники досягнення глобальної конкурентоспроможності.

II. ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Процес виконання курсової роботи складається з наступних етапів:

- вибір об'єкту курсової роботи;
- вивчення літературних джерел, пошук даних, необхідних для виконання курсової роботи і складання плану роботи;
- виконання розрахункової частини роботи;
- оформлення роботи і подання його на рецензування керівнику роботи;
- доробка роботи після рецензування і підготовка до захисту;
- захист.

2.1 Оформлення роботи

Оформлення роботи виконується відповідно до прийнятих стандартів.

Записка повинна містити у вказаній нижче послідовності:

- титульний лист;
- зміст;
- вступ;
- основну частину;
- висновок;
- перелік умовних позначень (якщо він є);
- список використаної літератури;
- додатки (якщо вони є).

Текст розміщується на листі формату А4, який обмежується полями: ліве – 30 мм; праве – 10 мм; верхнє – 20 мм; нижнє – 20 мм. Помилки, описки і графічні погрішності дозволяється виправляти стиранням або коректором з нанесенням на тому ж місці або між рядками виправленого зображення.

У тексті прийнято використовувати дієслова від першої особи, наприклад, «приймаємо», «розглядаємо» і т.д. Недопустимі скорочення, окрім загальноприйнятих (тис., км. і т.д.). Якщо в тексті часто зустрічається якесь словосполучення і його потрібно скоротити, то при першій згадці в тексті необхідно дати повну назву, а в дужках – скорочене.

2.2 Структура роботи

Вступ

У цьому розділі необхідно викласти сучасний стан проблеми, актуальність досліджень у даній області знань, основні тенденції в розвитку галузі, що визначають доцільність виконання роботи, визначаються об'єкт і предмет розгляду.

Розгляд теоретичного аспекту існуючої проблеми

У цьому розділі необхідно показати теоретичні основи розглянутої проблеми, узагальнити і представити в систематизованому виді світовий досвід рішення розглянутих у роботі питань (додаток А).

Кожний студент повинен вибрати та висвітити теоретичне питання курсової роботи відповідно свого варіанту (Додаток А). Номер варіанту відповідає комбінації передостанньої та останньої цифри залікової книжки (табл. 1).

Таблиця 2.1 – **Варіанти завдань на виконання теоретичної частини**

Передостання цифра шифру (номера залікової книжки)	Остання цифра шифру (номера залікової книжки)									
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
2	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
3	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
4	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
5	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
6	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
7	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
8	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
9	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Практична частина

В даному розділі необхідно проаналізувати особливості конкуренції, визначити рівень конкурентоспроможності конкретного вітчизняного підприємства та його окремих товарів на вітчизняному ринку, розробити стратегію виходу на закордонні ринки та забезпечення стійких конкурентних позицій на ньому.

Підприємство обирається за власним бажанням та узгоджується з керівником, або за рекомендацією останнього.

2.3 Методичні рекомендації до виконання індивідуального завдання

Діяльність та розвиток підприємства вимагає раціонального використання наявних в нього ресурсів. Підвищення рівня виробництва та якості продукції є результатом ефективного управління на основі прийняття науково обґрунтованих управлінських рішень щодо раціонального використання конкурентного потенціалу. Це можливо завдяки оцінюванню конкурентного потенціалу підприємства, що представляє собою сукупність кількісних та якісних показників локальних потенціалів, які входять до його складу.

Загальний інтегральний рівень міжнародної конкурентоспроможності підприємства оцінювати на основі інтегрального показника, який включає результати комплексної

оцінки конкурентоспроможності продукції, конкурентного потенціалу та конкурентної стійкості за формулою:

$$I_{КСП} = \sqrt[3]{K_I \cdot I_{КПП} \cdot I_{КС}} = \sqrt[3]{\frac{(\sum_{j=1}^n (\alpha_{Пj} \cdot \sum_{i=1}^m (\beta_{Jij} \cdot J_{ij}))) \cdot I_{сн}}{(1 + \sqrt{\lambda_1 K_{пост} \cdot \lambda_2 K_{спож} \cdot \lambda_3 K_{конкур}}) \cdot I_{ен}}} \quad (1)$$

де K_i – конкурентоспроможність підприємства;

$I_{КПП}$ – оцінка конкурентного потенціалу підприємства;

$I_{КС}$ – інтегральний показник конкурентної стійкості підприємства

Для визначення конкурентоспроможності підприємства виділяють три групи показників: конкурентоспроможність товару; ринкову активність; власні можливості:

$$K_i = K_{ПРi}a + P_{АКi}b + C_{Вс}, \quad (2)$$

де K_i – конкурентоспроможність підприємства;

$K_{ПРi}$ – конкурентоспроможність продукції підприємства (1,5+0,i);

$P_{АКi}$ – ринкова активність підприємства (2,9-0,j);

$C_{В}$ – власні можливості підприємства (1,9 +0,i);

a, b, c – вага показника конкурентоспроможності продукції, показника ринкової активності і показника власних можливостей підприємства при оцінці його конкурентоспроможності (відповідно 0,37; 0,24; 0,39).

Модель оцінки конкурентного потенціалу підприємства:

$$КПП = \oint (Пвир; Пф - e; Пупр; Пін; Птр; Пм; Пінф) \quad (3)$$

Конкурентний потенціал доцільно визначати як суму локальних потенціалів, враховуючи питому вагу кожного з них у загальному складі конкурентного потенціалу:

$$I_{КПП} = \sum_{j=1}^n \alpha_{Пj} П_j = \sum_{j=1}^n \alpha_{Пj} \cdot (\sum_{i=1}^m \beta_{Jij} J_{ij}), \quad (4)$$

де $I_{КПП}$ – оцінка конкурентного потенціалу підприємства;

P_j – оцінка j -го локального потенціалу в складі конкурентного потенціалу;

α_{Pj} – питома вага j -го локального потенціалу;

n – кількість локальних потенціалів в складі конкурентного потенціалу;

J_{ij} – оцінка часткового i -го показника в складі j -го локального потенціалу;

β_{Jij} – вага часткового i -го показника;

m – кількість часткових показників в складі j -го локального потенціалу.

Формування конкурентного потенціалу безпосередньо пов'язано з можливостями виробничого потенціалу підприємства.

Для побудови методики оцінки стану конкурентного потенціалу саме українських підприємств, найбільш прийнятними для проведення аналізу виробничого потенціалу є наступні показники (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2 – Показники для аналізу виробничого потенціалу

Показник	Умовні позначки	Формула для розрахунку	Примітка
Фондовіддача	$\Phi_{\text{в}}$	$\frac{BP}{OF_{\text{ср}}}$	BP – виручка від реалізації товарів, послуг OF _{ср} – середньорічна вартість основних фондів на підприємстві, тис. грн.;
Матеріаловіддача	$M_{\text{в}}$	$\frac{BP}{B_{\text{мат}}}$	$B_{\text{мат}}$ – вартість витрачених матеріальних ресурсів та сировини, тис. грн.;
Рівень завантаження виробничих потужностей	$K_{\text{зав}}$	$\frac{Q_{\text{вир}}}{P_{\text{вир}}}$	$Q_{\text{вир}}$ – обсяг виробництва основної продукції, тис. грн.;
Коефіцієнт зносу основних фондів підприємства	$K_{\text{зн}}^{\text{оф}}$	$\frac{OF_{\text{з}}}{OF_{\text{поч}}}$	$P_{\text{вир}}$ – виробнича потужність основних фондів підприємства OF – вартість нових основних фондів підприємства, тис. грн.;
Коефіцієнт оновлення основних засобів	$K_{\text{оновл}}$	$\frac{OF}{OF_{\text{поч}}_{\text{кін}}}$	OF _з – залишкова вартість основних фондів підприємства, тис. грн.;
			OF _{поч.} – початкова вартість основних фондів на підприємстві, тис. грн.;
			OF _{почкін} – початкова вартість основних фондів на кінець звітнього періоду, тис. грн.

Характеристику показників щодо визначення аналізу фінансового потенціалу наведено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Показники для аналізу фінансового потенціалу

Показник	Умовні позначки	Формула для розрахунку	Примітка
Коефіцієнт якості дебіторської заборгованості	$K_{ДБЗ_{стр}}$	$\frac{ДБЗ_{стр}}{ДБЗ}$	ОА – оборотні активи, тис. грн.; КПЗ – короткострокові поточні зобов'язання, тис. грн.
Коефіцієнт автономії	$K_{авт}$	$\frac{ВК}{А}$	ГЗ – грошові засоби та їх еквіваленти, тис. грн.; КФІ – короткострокові фінансові інвестиції, тис. грн.
Коефіцієнт загального покриття	$K^3_{покp}$	$\frac{ОА}{КПЗ}$	ДБЗ – загальний розмір дебіторської заборгованості, тис. грн.
Коефіцієнт критичної ліквідності	$K_{пот.лікв}$	$\frac{ГЗ + КФІ + ДБЗ}{КПЗ}$	ДБЗ – загальний розмір дебіторської заборгованості, тис. грн.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$K_{абс.лікв}$	$\frac{ГЗ + КФІ}{КПЗ}$	ВК – власний капітал підприємства, тис. грн.
Коефіцієнт стабільності економічного зростання	$K_{стаб.е.зр.}$	$\frac{ПР - ДА}{ВК}$	А – активи підприємства; ДА – дивіденди, сплачені акціонерам, тис. грн. ДБЗ _{стр} – розмір дебіторської заборгованості строк якої не настав, тис. грн.

Специфіка впливу на кінцеві результати функціонування промислового підприємства та визнання важливості використання усіх видів ресурсів, обумовлює вибір таких показників для оцінки управлінського потенціалу (таблиця 2.4).

Через відсутність методичної бази для детального дослідження якісних показників трудового потенціалу є необхідність розгляду таких показників (таблиця 2.5).

Таблиця 2.4 – Показники для аналізу управлінського потенціалу

Показник	Умовні позначки	Формула для розрахунку	Примітка
Рентабельність власного капіталу	R_{BK}	$\frac{ЧП}{BK}$	ЧП – чистий прибуток підприємства, тис. грн.; BK – розмір власного капіталу підприємства, тис. грн.;
Рентабельність поточних активів	$R_{п\text{ акт}}$	$\frac{ЧП}{ПА}$	ПК – позиковий капітал підприємства, тис. грн.;
Рентабельність позикового капіталу	$R_{ПК}$	$\frac{ЧП}{ПК}$	ЧП _{інв} – розмір чистого прибутку отриманого за рахунок інвестиційних вкладень, тис. грн.;
Рентабельність інвестицій	$R_{інв}$	$\frac{ЧП_{інв}}{Ik}$	Ik – інвестиційні вкладення, тис. грн.;
Коефіцієнт відповідності посаді	$K_{вп}$	$\frac{Ч_{від}}{Ч_{аупр}}$	Ч _{від} – чисельність працівників апарату управління, які відповідають посаді за результатами атестації;
Ефективність прийняття управлінських рішень	$E_{упр}$	$\frac{ПР_{упр}}{ПР}$	Ч _{аупр} – загальна чисельність апарату управління. ПР _{упр} – розмір прибутку, отриманого в процесі прийняття ефективного управлінського рішення, тис. чол.;
Рентабельність виробничих засобів	$R_{вир}$	$\frac{ЧП}{BЗ}$	ПР – очікуваний розмір прибутку, тис. грн. ПА – сума поточних активів підприємства, тис. грн.; BЗ – величина виробничих запасів, тис. грн.

Таблиця 2.5 – Показники для аналізу трудового потенціалу

Показник	Умовне позначення	Формула для розрахунку	Примітка
Продуктивність праці	Π	$\frac{BP}{Ч_{ср}}$	BP – виручка від реалізації виробленої продукції, тис. чол.;
Коефіцієнт кадрового забезпечення	$K_{кадр.забез}$	$\frac{Ч_{факт}}{Ч_{потр}}$	Ч _{ср} – середньспискова чисельність працівників, чол.;
			Ч _{факт} – фактична чисельність працюючих на підприємстві, чол.;
			Ч _{потр} – сумарна потреба кадрів за всіма категоріями працюючих, чол.;

Продовження таблиці 2.5

Динаміка частки працівників з вищою освітою, науковим ступенем	Δq_{vo}	$q_{vo} = \frac{q_{vo}}{q_{cp}}$	q_{vo} – чисельність працівників з вищою освітою, науковим ступенем $ЗП_{сер}$ – середній розмір заробітної плати на підприємстві, грн; $ЗП_{гал}$ – середній розмір заробітної плати в досліджуваній галузі, грн.;
Коефіцієнт соціальної захищеності кадрів	$K_{соц.зах.}$	$\frac{ЗП_{сер}}{ЗП_{гал}}$	$q_{зв}$ – чисельність працівників, що звільнились за аналізований період, чол.;
Коефіцієнт стабільності кадрів	$K_{стаб}$	$1 - \frac{q_{зв}}{q_{cp}}$	$\Phi_{зп}$ – фонд заробітної плати працівників, тис. грн; $\Phi_{мот}$ – фонд матеріального стимулювання працівників, тис. грн
Коефіцієнт мотивації працівників	$K_{мот}$	$\frac{\Phi_{мот}}{\Phi_{зп}}$	

Причина низького рівня інноваційного потенціалу більшості підприємств частково пов'язана зі схильністю керівників уникати ризиків. Саме це й обмежує можливості перетворення технологічних досягнень в комерційну вигоду (таблиця 2.6).

Таблиця 2.6 – Показники для аналізу інноваційного потенціалу

Показник	Умовне позначення	Формула для розрахунку	Примітка
Частка щорічного оновлення продукції в загальному обсязі виробництва	$K_{оновл.прод.}$	$\frac{BP_{онов.прод}}{BP}$	$BP_{онов.прод.}$ – виручка від реалізації оновленої продукції, тис. грн; BP – виручка від реалізації загального обсягу виробленої продукції, тис. грн
Питома вага витрат на НДДКР у загальній сумі витрат підприємства	$K^{НДДКР}_{витр}$	$\frac{B_{НДДКР}}{B^{НДДКР}_3}$	$B_{НДДКР}$ – витрати на проведення НДДКР, тис. грн; $B^{НДДКР}_3$ – загальні витрати підприємства на виготовлення та реалізацію нової продукції;
Рентабельність інновацій	$R_{іннов}$	$\frac{ЧП_{іннов}}{B_{іннов}}$	$ЧП_{іннов}$ – розмір чистого прибутку, отриманого за рахунок впровадження інновацій, тис. грн; $B_{іннов}$ – виробничі витрати, пов'язані зі створенням інновацій, тис. грн.
Рентабельність інвестицій, спрямованих в інноваційну діяльність підприємства	$R^{ІІВ}_{іннов}$	$\frac{ЧП_{іннов}}{I_{іннов}}$	$I_{іннов}$ – інвестиції, спрямовані в інноваційну діяльність підприємства

Для кількісного оцінювання маркетингового потенціалу підприємства доцільно використовувати такі показники (таблиця 2.7).

Таблиця 2.7 – Показники для аналізу маркетингового потенціалу

Показник	Умов. познач.	Формула для розрахунку	Примітка
Рентабельність продажів	R_{np}	$\frac{PP}{BP}$	PP – прибуток від реалізації, тис. грн; BP – виручка від реалізації загального обсягу виробленої продукції, тис. грн;
Темп зростання обсягів реалізації продукції	T_p	$\frac{BP_i}{BP_{i-1}}$	BP_i та BP_{i-1} – відповідно виручка від реалізації загального обсягу виробленої продукції в звітному та попередньому роках, тис. грн.

Результати оцінки рівня конкурентного потенціалу досліджуваного підприємства згідно запропонованої методики наведено в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Результати розрахунку конкурентного потенціалу підприємства

Показники $\Delta Ji / J_{max i}$	α_j	Значення за роками	
		201_р.	201_р.
Виробничий, P_{vir}			
Фондовіддача	$p1$	0,243	
Матеріаловіддача	$p2$		
Коефіцієнт завантаження виробничих потужностей	$p3$		
Коефіцієнт зносу основних фондів підприємства	$p4$		
Коефіцієнт оновлення основних засобів	$p5$		
P_{vir}			
авир * P_{vir}			
Фінансово-економічний, $P_{фін-екон}$			
Коефіцієнт автономії	$f1$	0,238	
Коефіцієнт загального покриття	$f2$		
Коефіцієнт критичної ліквідності	$f3$		
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$f4$		
Коефіцієнт стабільності економічного зростання	$f5$		
Коефіцієнт якості дебіторської заборгованості.	$f6$		
$P_{фін-екон}$			
аф-е * $P_{ф-е}$			
Управлінський, $P_{упр}$			

Продовження таблиці 2.8

Рентабельність власного капіталу	$g1$	0,228		
Рентабельність поточних активів	$g2$			
Рентабельність позикового капіталу	$g3$			
Рентабельність інвестицій	$g4$			
Рентабельність виробничих засобів	$g5$			
Коефіцієнт відповідності посаді	$g6$			
Ефективність прийняття управлінських рішень	$g7$			
$\Pi_{упр}$				
$\alpha_{упр} * \Pi_{упр}$				
Інноваційний, $\Pi_{ін}$				
Частка щорічного оновлення продукції в загальному обсязі виробництва	$n1$	0,129		
Питома вага витрат на НДДКР у загальній сумі витрат підприємства	$n2$			
Рентабельність інновацій	$n3$			
Рентабельність інвестицій інноваційної діяльності підприємства	$n4$			
$\Pi_{ін}$				
$\alpha_{ін} * \Pi_{ін}$				
Трудовий, $\Pi_{тр}$				
Продуктивність праці	$w1$	0,112		
Коефіцієнт кадрового забезпечення	$w2$			
Динаміка частки працівників з вищою освітою, науковим ступенем	$w3$			
Коефіцієнт соціальної захищеності кадрів	$w4$			
$\Pi_{тр}$				
$\alpha_{ін} * \Pi_{тр}$				
Маркетинговий, $\Pi_{м}$				
Рентабельність продажів	$m1$	0,05		
Темп зростання обсягів реалізації продукції	$m2$			
$\Pi_{м}$				
$\alpha_{м} * \Pi_{м}$				

Визначені в роботі показники об'єднано в модель конкурентної стійкості підприємства:

$$КС = \oint (K_{пост}; K_{спож}; K_{конкур}) \quad 5$$

де $K_{пост}$, $K_{спож}$, $K_{конкур}$, – відповідно, коефіцієнт впливу постачальників, споживачів, конкурентів.

В таблиці 2.9 представлено формули для кількісного оцінювання факторів зовнішнього середовища, які мають

внутрішню природу походження і розраховуються за результатами діяльності підприємства.

Таблиця 2.9 – Оцінка конкурентної стійкості підприємства

Показник	Умовні позначки	Формула	Примітка
Коефіцієнт співвідношення кредиторської заборгованості й обсягу реалізованої продукції	$K^{впл}_{пост}$	$\frac{КТЗ}{ВР}$	КТЗ – розмір кредиторської заборгованості підприємства, тис. грн; ВР – виручка від реалізації виробленої продукції, тис. грн; ДБЗ –
Коефіцієнт співвідношення дебіторської заборгованості й обсягу реалізованої продукції	$K^{впл}_{спож}$	$\frac{ДБЗ - ДБЗ_{стр}}{ВР}$	загальний розмір дебіторської заборгованості, тис. грн.; ДБЗ _{стр} – розмір дебіторської заборгованості, строк якої не настав, тис. грн Q – обсяг виробленої продукції за період, тис. грн;
Коефіцієнт співвідношення товарів на складі й обсягу реалізованої продукції	$K^{впл}_{конкур}$	$\frac{Q_{ТОВ} - Q^{спл}_{ТОВ}}{Q}$	Q _{ТОВ} – обсяг нереалізованих товарів на складі, тис. грн; Q ^{спл} _{ТОВ} – обсяг товарів на складі, за які сплачено покупцем, тис. грн.

Інтегральний показник конкурентної стійкості підприємства розраховується за формулою:

$$I_{КС} = \frac{1}{(1 + \sqrt[3]{\lambda_1 K_{пост} \times \lambda_2 K_{спож} \times \lambda_3 K_{конкур}})}, \quad 6$$

де $\lambda_1, \lambda_2, \lambda_3$ – відповідно, питома вага коефіцієнтів впливу постачальників, споживачів, конкурентів.

Використовуючи статистичні данні досліджуваного підприємства, оцінимо рівень загрози з боку конкурентних сил, результати розрахунків представлено в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 – Оцінка конкурентної стійкості підприємства

Показники	λ_i	Значення за роками	
		201_р.	201_р.
Оцінка впливу постачальників	0,25		
Оцінка впливу споживачів	0,48		
Оцінка впливу конкурентів	0,27		
Рівень загрози з боку конкурентних сил			
$\sqrt[3]{\lambda_1 K_{\text{пост}} \times \lambda_2 K_{\text{спож}} \times \lambda_3 K_{\text{конкур}}}$			

Висновки

У цьому розділі необхідно зробити висновки за результатами розрахунків, що були отримані в курсовій роботі. Також повинна проводитися оцінка отриманих результатів роботи (у тому числі негативних).

На підставі висновків можуть бути дані рекомендації щодо заходів з підвищення рівня конкурентоспроможності, що повинні носити конкретний характер. Крім того, у рекомендаціях визначаються подальші роботи, що вважаються необхідними для виконання визначених заходів. Наприклад, рекомендації можуть полягати у формулюванні умов (пропозицій) щодо ефективного використання результатів дослідження.

ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України „Про захист економічної конкуренції” від 11.01.2001р. // Голос України, 27.02.2001.
2. Аакер Д. Стратегическое рыночное управление : Пер. с англ./ Под ред. Каптуревского Ю.Н. – СПб: Питер, 2002. – 544с.
3. Азов Г.Л., Челенков А.П. Кокурентные преимущества фирмы. – М.: ОАО „Типография Новости”, 2000. – 256 с.
4. Ансофф И. Стратегическое управление / Под ред. Л.И. Евенко: Пер.с англ. – М.: Экономика, 1989.
5. Багиев Г.Л., Моисеева Н.К., Никифорова С.В. Международный маркетинг. – СПб.: Питер, 2001. – с.60,63,69.
6. Дикань В.Л. Обеспечение конкурентоспособности предприятия. – Харьков: Основа, 1995. – 160с.
7. Иванов Ю.Б.Конкурентоспособность предприятия в условиях формирования рыночных отношений. – Х.: РИО ХГЭУ, 1997.-248с.
8. Кузьмін О.Є., Горбаль Н.І. Управління міжнародною конкурентоспроможністю: Підручник. – Львів: Компакт-ЛВ, 2005. – 304с.
9. Мащенко В.Е. Системное корпоративное управление. – М.: Сирин, 2003. – 251с.
10. Международный маркетинг: Учебн.пособие / Под ред. Н.И. Перцовского. – с.158-159.
11. Піддубний І.О., Піддубна А.І. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: Навч.посібник. – Х.: ІНЖЕК, 2004. – 264с.
12. Портер М. Международная конкуренция / Пер. с англ. В.Д. Щетинина. – М.: Международные отношения, 1993.
13. Тищенко А.Н., Головки О.С. Стратегическое управление развитием предприятия. – Харьков: ЭДЕНА, 2003 – 198с.
14. Тоехиро Конно. Стратегия и структура японских предприятий: Пер. с англ. – М.:Прогресс, 1997.-384с.
15. Томпсон А., Стрикленд А.Дж. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратеги: Уч. для вузов: Пер. С англ.. – М: Банки и Биржи. Юнити, 1998.

Теми, рекомендовані для розгляду в теоретичній частині

1. Конкуренція і конкурентоспроможність як рушійна сила розвитку суспільства.
2. Наукові принципи управління конкурентоспроможністю.
3. Методичні основи оцінювання конкурентоспроможності різних об'єктів.
4. Зміст системи забезпечення конкурентоспроможності.
5. Основні напрями піднесення конкурентоспроможності української економіки.
6. Методи визначення рівня монополізму на ринках промислової продукції.
7. Заходи щодо підвищення ефективності економіки України в перехідний період.
8. Аспекти податкової гармонізації на Єдиному ринку Європейського Союзу.
9. Еволюційний розвиток світової економіки та інтеграція України.
10. Проблеми інтернаціоналізації Української економіки.
11. Моделі трансформаційних процесів економіки.
12. Проблеми стратегії піднесення конкурентоспроможності підприємств.
13. Розвиток малого підприємництва в Україні.
14. Теоретичні проблеми неконкурентної приватизації.
15. Особливості світогосподарських процесів і місце в них України.
16. Тенденції на світовому ринку капіталів та їх вплив на інвестиційну діяльність в Україні.
17. До питання про концепції та моделі сучасного економічного розвитку України.
18. Управління морськими портами України в умовах глобалізації.
19. Монополізованість промисловості України і тенденції формування ринкових суб'єктів господарювання.
20. Україна як транзитна держава.

21. Глобалізація та її вплив на країни з перехідною економікою.
22. Глобалізація і безпека соціально-економічного розвитку.
23. Підвищення конкурентоспроможності виробництва в країнах з перехідною економікою.
23. Глобальна економічна система.
24. Шляхи підвищення ефективності та конкурентоспроможності глобальних компаній.
25. Україна та глобальні тенденції соціально-економічного розвитку.
26. Перспективи зв'язків "Схід-Захід" у XXI ст.
27. Інтереси і потенціал України в розвитку партнерських зв'язків з Європейським Союзом.
28. Економічна роль держави в умовах глобалізації.
29. Сучасні тенденції на світовому ринку капіталів.
30. Вплив глобалізації на формування ринків праці.

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра міжнародної економіки

КУРСОВА РОБОТА
з дисципліни «Управління міжнародною конкурентоспроможністю
підприємства»
на тему:

« _____ »

Студента 5 курсу групи ЕМ-5__
спеціальності
«Міжнародна економіка»

Керівник:	_____
Національна шкала	_____
Кількість балів	_____
Оцінка ECTS	_____

Члени комісії _____

м. Харків – 20__ рік